

บทบาทของกรรมการค้ำภายในในการรักษาระดับราคาสินค้าภายในประเทศ

น.ส. อภิญญา เบญจางค์วิเศษ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพาณิชยศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพาณิชยศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

009252

18207224

THE ROLE OF INTERNAL TRADE DEPARTMENT IN DOMESTIC PRICE STABILIZATION

Miss Apinya Benschangvisanu

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Commerce

Department of Commerce

Graduate School

Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของกรมการค้าภายในในการรักษาระดับราคาสินค้า
ภายในประเทศ

ชื่อ นิสิต นางสาว อภิญญา เบญจางค์วิเศษ

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์กนกนารถ วิสุทธิพันธ์

ภาควิชา พาณิชยศาสตร์

ปีการศึกษา ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงนโยบายในการรักษาระดับราคาสินค้าของกระทรวงพาณิชย์ โครงสร้างพื้นฐานของกรมการค้าภายใน การดำเนินงานของกรมการค้าภายในในปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานรักษาระดับราคาสินค้าของกรมการค้าภายใน การศึกษาเน้นหนักเฉพาะด้านการส่งเสริมและการควบคุมสินค้าโดยออกแบบสอบถามความคิดเห็นของร้านค้าที่ได้รับความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน และวิเคราะห์การดำเนินงานด้านการส่งเสริมและการควบคุมสินค้า

จากการศึกษาปรากฏว่า การดำเนินงานที่ผ่านมาที่ประสบผลสำเร็จพอสมควร คือ ทางด้านการส่งเสริม การส่งเสริมร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน ส่วนใหญ่ปฏิบัติและประกอบกิจการ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จะให้คนไทยสามารถมีร้านค้าและประกอบอาชีพ ด้วยตนเอง และยังใช้บริการประโยชน์ที่ตนพึงจะได้รับจากกรมการค้าภายใน การส่งเสริมบริษัทจังหวัดก็นับได้ว่า การดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้นสามารถเป็นตัวแทนของกรมการค้าภายในในการกระจายสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพไปสู่ประชาชนในส่วนภูมิภาคได้บริโภคสินค้าในราคาพอสมควรได้เป็นอย่างดี ด้านการควบคุมสินค้ามีส่วนช่วยให้ราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพบางชนิดไม่สูงขึ้น เป็นการตรึงราคาสินค้าและช่วยลดภาวะความกดดันทางค่าครองชีพของประชาชนลงได้บางส่วน ซึ่งมีผลทำให้ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ในราคายุติธรรม และป้องกันมิให้เกิดการปฏิบัติทางการค้าอันไม่เป็นธรรม เอาไรด์เอาเปรียบของผู้ผลิตผู้จำหน่ายที่มีต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ การพิจารณากำหนดราคาสินค้า

ก็คำนึงถึงผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่ผู้ผลิตผู้จำหน่าย ตลอดจนเอื้ออำนวยให้มีการขยายการลงทุนให้มากขึ้นอีกด้วย

ปัญหาในการดำเนินงานรักษาระดับราคาสินค้าได้แก่ การบริหารงานมีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ การขาดการประสานงานกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับสินค้ายังมีน้อย กฎหมายที่ใช้มีช่องว่างเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานและไม่สามารถครอบคลุมปัญหาได้ทั่วถึง ปัจจัยภายนอกที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ มีผลกระทบต่อราคาสินค้า การขาดความร่วมมือจากผู้บริโภคในการต่อต้านพ่อค้าที่เอารัดเอาเปรียบ

ข้อเสนอแนะ

๑. ด้านการส่งเสริมการค้า ควรมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบการส่งเสริมร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนจัดตั้งบริษัทให้ครบทุกจังหวัด และจัดตั้งบริษัทอำเภอขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าในอำเภอ

๒. ด้านการควบคุมสินค้า ควรมีการปรับปรุงหน่วยงานที่มีการดำเนินงานซ้ำซ้อนให้มีการประสานงานกันมากขึ้น โดย ตั้งสำนักงานคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านควบคุมสินค้าโดยเฉพาะ และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ พ.ร.บ. กำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. กำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด ให้จับกุมและมีบทลงโทษพ่อค้าผู้ผลิตให้มากกว่าเดิม เพื่อไม่ให้เกิดการฉวยโอกาสหลีกเลี่ยงและเกรงกลัวในกฎหมายมากขึ้น

Thesis Title The Role of Internal Trade Department in Domestic
 Price Stabilization
Name Miss Apinya Benchangvisanu
Thesis Advisor Miss Kanoknart Visudtibhan
Department Commerce
Academic Year 1980

ABSTRACT

The objective of this dissertation is to study the Ministry of Commerce's policies regarding commodity price stabilization, the organization structure of the Department of Internal Trade, its past and present operation including operational problems and obstacles encountered by the Department. The study ~~focuses~~ on the trade promotion and the control aspects. The opinions of retail shops supported by the Department were surveyed via questionnaires and both operational aspects were analysed.

The study found that the past operation of the Department which can be regarded as successful is the promotion aspect. Most of the Department's objectives in this field were achieved i.e. there has been an increase in the number of retail shops owned by Thai people and the provincial trading companies have become well-known. Moreover, these 2 types of trade were able to function as the Department's agent in the distribution of commodities to both rural and urban areas. Regarding the control aspect, the Department's operation has helped slowing down and maintaining commodities prices in the market which in turn have direct effects on the cost of living.

The problems found in the operation are the overlapping of responsibilities in many functions of the Department, shortages of officers in charge, inadequate budget, poor coordination between relevant departments, low publicity, gaps in laws which facilitate violation, external economic factors, lack of cooperation from the public

It is then suggested that

1. Promotion aspect. There should be an amendment in rules and regulation of retail shop promotion. The Department should also bring about more supportive measures to increase the number of provincial trading companies, if these are able to act government agents.

2. Control aspect. The Department should encourage more cooperation between relevant functions, by setting up a price fixing and anti-monopoly central committee office responsible for commodities price fixing and preventing trade monopolisation. Moreover, there should be an amendment in the price fixing and anti-monopoly act to eliminate the existing gap and allow stiff penalty measures.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาช่วยเหลือและร่วมมือจาก อาจารย์ เจ้าหน้าที่กรมการค้าภายใน ตลอดจนเพื่อน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ กนกนารถ วิสุทธิพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา อย่างสูงที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้ง เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์ และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณ พันตรี รัชสรศักดิ์ ประดิษฐ์พงศ์ รองอธิบดีกรมการค้าภายใน คุณพัลลภ รัตนจันทร์ เจ้าหน้าที่กองควบคุมสินค้า เป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรมการค้าภายใน นอกจากนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.นราศรี ไววณิชกุล อาจารย์ เมธีณี วณิชกุล คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่กองเศรษฐกิจการตลาด เจ้าหน้าที่กองควบคุมสินค้า เจ้าหน้าที่กองส่งเสริมธุรกิจ กรมการค้าภายใน ที่ได้ช่วยเหลือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ขององค์การคลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์ ที่ได้สละเวลาในการช่วยเหลือ แจกแบบสอบถาม และร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายในทุกร้าน ที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูลในการประกอบกิจการของร้านค้า ตลอดจน เพื่อน ๆ ทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนการเขียนวิทยานิพนธ์นี้

ท้ายสุดหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงเป็นประโยชน์ต่อกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ และบุคคลผู้สนใจทุกท่าน ส่วนใดที่เป็นข้อบกพร่อง และยังมีผิดพลาดจากการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
- ความสำคัญของปัญหา	๑
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๔
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	๔
- ขอบเขตของการศึกษา	๕
- ขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา	๕
- การเสนอเรื่อง	๖
๒ ความเป็นมาของการรักษาระดับราคาสินค้า ประวัติ และการแบ่งส่วนราชการกรมการค้าภายใน	๗
๑. ความเป็นมาของการรักษาระดับราคาสินค้า	๗
๒. ประวัติกรมการค้าภายใน	๑๓
๓. การแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ในปัจจุบัน	๑๖
๓ การดำเนินงานรักษาระดับราคาสินค้า	๒๖
๑. การดำเนินงานที่ผ่านมา	๒๖
๑.๑ มาตรการการส่งเสริม	๒๖
๑.๑.๑ การส่งเสริมร้านค้าให้อยู่ในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน	๒๖
๑.๑.๒ การส่งเสริมบริษัทจังหวัด	๓๑
๑.๒ มาตรการควบคุม	๓๓
๑.๒.๑ การควบคุมกำหนดราคาสินค้าและวิเคราะห์สินค้า	๓๓
๑.๒.๒ การควบคุมตามกฎหมาย	๓๖
๑.๒.๓ การควบคุมบริษัทจังหวัด	๓๘

๒. การดำเนินงานในปัจจุบัน.....	๓๙
๒.๑ ด้านการส่งเสริมการค้า.....	๓๙
๒.๒ ด้านการควบคุมสินค้า.....	๔๐
๒.๒.๑ การใช้ พ.ร.บ. กำหนดราคาสินค้าและป้องกันการ, ผูกขาด พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย, รักษาระดับราคาสินค้า.....	๔๓
๒.๒.๒ หลักเกณฑ์ในการกำหนดสินค้าควบคุมและขั้นตอนการ, ดำเนินงานควบคุมสินค้า.....	๔๗
๒.๒.๓ ขั้นตอนการพิจารณาปรับปรุงราคาสินค้าและการ..... พิจารณาผลตอบแทนการลงทุน.....	๕๕
๔ ผลดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข.....	๕๔
๑. ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการค้า.....	๖๐
๑.๑ การส่งเสริมร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน.....	๖๐
๑.๒ การส่งเสริมบริษัทจังหวัด.....	๘๗
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมการค้า.....	๘๗
แนวทางแก้ไข.....	๙๓
๒. ผลการดำเนินงานควบคุมสินค้า.....	๙๘
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานควบคุมสินค้า.....	๑๐๖
แนวทางแก้ไข.....	๑๑๓
๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	๑๒๗
บรรณานุกรม.....	๑๔๐
ภาคผนวก.....	๑๔๓
ประวัติ.....	๑๖๕

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑	ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๑	๑๑
๒	ตารางรายได้ประชาชาติ พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๒	๑๒
๓	แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมการค้าภายใน	๒๑
๔	ผลการดำเนินงานของกองส่งเสริมธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๒	๖๑
๕	สถิติการกู้เงินของร้านค้าจากสำนักงานเงินกู้ฯ พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๒	๖๒
๖	ลักษณะการเป็นเจ้าของร้านค้าในความส่งเสริมฯ	๖๖
๗	ลักษณะของร้านค้าในความส่งเสริมฯ	๖๗
๘	เงินทุนในการจัดตั้งร้านค้าในความส่งเสริมฯ	๖๘
๙	การนำเงินไปใช้จ่ายของร้านค้าในความส่งเสริมฯ ที่ขอกู้เงินจากสำนักงานเงินกู้ฯ	๖๙
๑๐	ปัญหาในการกู้เงินจากสำนักงานเงินกู้ฯ	๗๐
๑๑	สาเหตุของปัญหาในการขอกู้เงินจากสำนักงานเงินกู้ฯ	๗๑
๑๒	สาเหตุที่ร้านค้าในความส่งเสริมฯ กู้เงินจากแหล่งอื่นทดแทน	๗๓
๑๓	แหล่งสินค้าที่ร้านค้าในความส่งเสริมฯ รับผิดชอบต่อจำหน่าย	๗๔
๑๔	สินค้าที่ร้านค้าในความส่งเสริมฯ รับผิดชอบต่อจำหน่าย	๗๕
๑๕	วิธีที่ร้านค้าในความส่งเสริมฯ ซื้อสินค้าจากองค์การคลังสินค้าในแต่ละเดือน	๗๗
๑๖	จำนวนเงินที่ร้านค้าในความส่งเสริมฯ ซื้อสินค้าจากองค์การคลังสินค้าในแต่ละเดือน	๗๘
๑๗	การใช้เวลาติดต่อซื้อสินค้าจากองค์การคลังสินค้า	๗๙
๑๘	สาเหตุที่รับสินค้าจากองค์การคลังสินค้าล่าช้า	๘๐
๑๙	แหล่งทดแทนในกรณีที่สินค้าขององค์การคลังสินค้าขาดแคลน ไม่มีในสต็อก	๘๑
๒๐	สรุปปริมาณสินค้าที่ร้านค้าในความส่งเสริมฯ จำหน่ายมากที่สุดในแต่ละเดือน	๘๒

ตารางที่	หน้า	
๒๑	วิธีที่ลูกค้าซื้อสินค้าจากร้านค้าในความส่งเสริมฯ	๘๓
๒๒	รายได้ของร้านค้าในความส่งเสริมฯ ที่ได้จากการจำหน่ายสินค้า	๘๔
๒๓	ร้านค้าใกล้เคียงที่จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันแต่ไม่ได้อยู่ในความส่งเสริมฯ	๘๕
๒๔	ผลกระทบต่อการจำหน่ายสินค้าของร้านค้าในความส่งเสริมฯที่มีร้านค้าจำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันอยู่ใกล้เคียง	๘๖
๒๕	อัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ กรมการค้าภายใน พ.ศ. ๒๕๒๔	๘๐
๒๖	งบประมาณรายจ่ายของกรมการค้าภายใน	๘๑
๒๗	สถิติการตรวจสอบ จับกุม และดำเนินคดีผู้กระทำความผิด (ตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓-๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๓)	๑๐๐
๒๘	ผลการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามประกาศของคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด (ตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๒-๓๐ กรกฎาคม ๒๕๒๓)	๑๐๒
๒๙	สรุปภาวะการเปลี่ยนแปลงของสินค้าควบคุมวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๓	๑๐๕
๓๐	งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๒๓	๑๐๘
๓๑	แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมการค้าภายในใหม่	๑๑๖
๓๒	ปริมาณการผลิตและการจำหน่าย "สินไทย" (ตั้งแต่มีนาคม ๒๕๒๓-ธันวาคม ๒๕๒๓)	๑๒๑
๓๓	เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงยอดจำหน่ายจากเดือนที่ผ่านมา (ตั้งแต่มีนาคม ๒๕๒๓-ธันวาคม ๒๕๒๓)	๑๒๒
๓๔	เปรียบเทียบสินไทยกับสินค้าตราอื่น	๑๒๔